Suomen Luontopaneelin kiittää lausuntopyynnöstä koskien turpeen luokittelemista uusiutuvaksi luonnonvaraksi (KAA 7/2021 vp).

Turvetta syntyy luonnontilaisilla soilla, kun pintakerroksessa kasvavat sammaleet ja muut kasvit kuolevat ja kerrostuvat suon pintaan korkean vedenpinnan aiheuttaman hidastuneen hajotustoiminnan takia. Uutta turvetta syntyy noin millimetri vuodessa paikallisilmastosta, suotyypistä ja vesitaloudesta riippuen. Kun suo valjastetaan turvetuotantoon, ojituksen ja muun maanmuokkauksen myötä mikrobitoiminta kiihtyy, turpeen kertyminen päättyy ja suosta tulee hiilen lähde ilmakehään (Kareksela ym. 2021). Turvetuotannon lopettamisen jälkeen suo voidaan ennallistaa, mutta uudelleen soistaminen on toistaiseksi ollut Suomessa vähäistä: lintujärviksi ja soiksi on ennallistettu noin 2 % vapautuneesta tuotantoalasta.

Ojitettujen soiden ennallistamisesta on Suomessa paljon kokemusta ja suon pintakerroksen ennallistaminen ojitetuilla soilla onkin kohtuullisen suoraviivaista. Tutkimukseen perustuen on selvää, että ojitettujenkin soiden kohdalla kuluu useita vuosikymmeniä ennen kuin suon hiilitase tai lajiyhteisö ovat luonnontilaista suota vastaava (Aapala ym. 2013, Kareksela ym. 2015, Haapalehto ym. 2017, Mustajärvi ym. 2019, Kareksela ym. 2021). Turpeen nostoon käytettyjä soita ei samaan tapaan voida välttämättä soistaa uudelleen.

Kaikki polttoon kelpaava orgaaninen aines, oli kyse sitten öljystä, hiilestä, turpeesta, puusta tai esimerkiksi oljista voi ainakin periaatteessa uusiutua jollain aikaskaalalla. Luontopaneeli katsoo, että luokittelu uusiutuviin ja ei-uusiutuviin luonnonvaroihin onkin kysymys, jota tulee pohtia ylisukupolvisen kestävyyden perspektiivistä. Oljet uusiutuvat joka vuosi ja talousmetsäpuukin noin yhden ihmisiän aikana. Sen sijaan turpeen nostoa vastaavan turvemäärän uusiutuminen kestäisi tuhansia vuosia, jos suon palauttaminen on ylipäätään mahdollista, eikä turve sen vuoksi ole ihmisaikajänteellä tarkasteltuna uusiutuvaksi laskettavissa oleva luonnonvara.

Lisäksi ilmastonmuutoksen hillitsemisen näkökulmasta merkittäviä toimenpiteitä päästöjen hillitsemiseksi tarvitaan lähimpien vuosikymmenten aikana ja turpeen energiakäytön lopettaminen on siksi välttämätöntä. Polttoturpeen hiilidioksidipäästöt ovat suuremmat kuin kivihiilen ja ruskohiilen, kokonaisuudessaan yli 10 % Suomen vuosipäästöistä (Lång ym. 2022).

Luontopaneelin lausunnon ovat laatineet Janne Kotiaho, Liisa Kulmala, Ilona Laine ja Hanna Paulomäki.

Viitattu kirjallisuus:

Aapala, K., Similä, M. & Penttinen, J. (toim.) 2013. Ojitettujen soiden ennallistamisopas. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 188.

Haapalehto, T., Juutinen, R., Kareksela, S., Kuitunen, M., Tahvanainen, T., Vuori, H. and Kotiaho, J.S. 2017. Recovery of plant communities after ecological restoration of forestry-drained peatlands. Ecology and Evolution 7: 7848-7858.

Kareksela, S., Haapalehto, T., Juutinen, R., Matilainen, R., Tahvanainen, T. & Kotiaho, J.S. 2015. Fighting carbon loss of degraded peatlands by jump-starting ecosystem functioning with ecological restoration. Science of The Total Environment, 537:268-276.

Kareksela, S., Ojanen, P., Aapala, K., Haapalehto, T., Ilmonen, J., Koskinen, M., Laiho, R., Laine, A., Maanavilja, L., Marttila, H., Minkkinen, K., Nieminen, M., Ronkanen, A.-K., Sallantaus, T., Sarkkola, S., Tolvanen, A., Tuittila, E.-S. ja Vasander, H. 2021. Soiden ennallistamisen suoluonto-, vesistö-, ja ilmastovaikutukset. Vertaisarvioitu raportti. Suomen Luontopaneelin julkaisuja 3b/2021.

Lång, K., Aro, L., Assmuth, A., Haltia, E., Hellsten, S., Larmola, T., Lempinen, H., Lindfors, L., Lohila, A., Miettinen, A., Minkkinen, K., Nieminen, M., Ollikainen, M., Ojanen, P., Sarkkola, S., Sorvali, J., Seppälä, J., Tolvanen, A., Vainio, A., Wall, A. & Vesala T. 2022. Turvemaiden käytön vaihtoehdot hiilineutraalissa Suomessa. Suomen ilmastopaneelin raportti 2/2022.

Mustajärvi, L. J., Kotiaho, J.S., Moilanen, A., Mönkkönen, M., & Suvantola, L. 2019. Ekologisten haittojen hyvittäminen suojelualueita ennallistamalla. Alue ja Ympäristö 48: 83-98.